

Tanítási tervezet

Az óra időpontja: 2020.03.06.; 3. óra (10:00–10:45)

Iskola, osztály: általános iskola, 7. osztály (17 fő)

Iskola neve és címe: I. Kerületi Batthyány Lajos Általános Iskola, Budapest Batthyány u. 8. ,1015

Tanít: Szócs Levente Álmos

Témakör megnevezése: Amerika földrajza

Tanítási egység (téma) címe: **Az Egyesült Államok társadalomföldrajza**

Az óra (jellemző) típusa: Új ismereteket szerző óra

1. Tantervi követelmények

1.1. A tanítási óra oktatási céljai: Az Egyesült Államok földrajzi helyzetének és határainak megismerése. Az ország népességi viszonyainak és jellemzőinek megismerése. Az egyes etnikumok és népességcsoportok helyzetének megismerése. Nagyvárosok és fő népességtömörülések kialakulásának és helyzetének megismerése és a jellegzetes településtípusok. Az USA, mint gazdasági nagyhatalom – és az ehhez köthető gazdasági tevékenységek, gazdasági fordulatok.

1.2. A tanítási óra képzési, fejlesztési céljai: Önálló tanulói munka és csoportban való munkálkodás fejlesztése. Térkép és adatsorolvasási gyakorlat. Szemléleti és logikai térképolvasás. Információkeresés és információszűrés gyakorlatának fejlesztése.

1.3. A tanítási óra nevelési céljai: Szociális kompetencia fejlesztése a közösen végzett munka során -> vitakultúra fejlesztése, mások véleményének meghallgatása és tiszteletben tartása. Konfliktuskezelés és hatékony csoportmunka fejlesztése. A természet és a társadalom folyamatai iránti aktív érdeklődés felkeltése.

1.4. Oktatási követelmények:

a. Fogalmak:

- új fogalmak: Amerikai Egyesült Államok, megalopolisz
- megerősítendő fogalmak: rasszok, gettó, indián őslakosok, bevándorlók, vezető ágazat, mamutvállalat

b. Folyamatok:

- új folyamatok: megalopolisz kialakulásának folyamata,
- megerősítendő folyamatok: -

c. Összefüggések:

- új összefüggések: Az USA szövetségi köztársaság, azaz önállóan működő államokból áll össze, melyeket központi szövetségi parlament irányít. Az első államok a gyarmatokból jöttek létre, így ez a mai napig meghatározza a kultúrát és a gazdaságot. Az afroamerikai népesség aránya területileg változó, a dél-keleti országrészben magasabb arányt mutat, hiszen itt települtek az első rabszolgákat foglalkoztató ültetvények, ahol a rabszolgák többsége afroamerikai volt. A spanyolajkú népesség aránya a Mexikóval határos területeken a legmagasabb és egyre növekszik, mert sokan költöznek át az USA-ba a jobb élet reményében. Az őslakos indián törzsek ma már kis területeken, rezervátumokban élnek. Az államokban számos népcsoport él, mivel nagyon sokféle etnikum érkezett ide a fejlődő gazdaság miatt.

A megalopolisz hatalmas városok összeépülésével épül ki és hatalmas népességtömörüléssel jár. New York-Philadelphia-Baltimore-Washington „óriásváros” kialakulása a környező településrészek összeépülésével történt. A multinacionális vállalatoknak ma már csak a központja, és a K+F tevékenység van az USA-ban a termelő és gyártó folyamatok jó részét külföldre telepítették ki. Az USA hatalmas gazdasági hasznot húzott abból, hogy elcsábította a világ legjobb szakembereit, tudósait.

- megerősítendő összefüggések: A természeti tényezők mellett a társadalmi tényezők is kiemelten fontosak a világvezető gazdaság kialakulásában.

- d. Megfigyelések, vizsgálatok, kísérletek: tematikus térképek, adatsorok értelmezése, kép és online felület értelmezése
- e. Fejlesztendő készségek, kompetenciaterületek: Anyanyelvi kompetencia, matematikai kompetencia, a logikai gondolkodás képességének fejlesztése, rendszerszemlélet fejlesztése
- f. Főbb tanulói tevékenységek: szemléleti és logikai térképolvasás, online felület használata és internetes keresés, információszűrés, prezentálás, csoportmunka, feladatmegosztás és csoportmunka önálló szervezése

2. Szemléltető és munkaeszközök

Tankönyv (Földrajz 7. – OFI)

Kérdéskártyák – 4 darab, csoportonként egy

Kiegészítő információs kártyák – csoportonként 2 db (nyomtatva, szétvágva)

A bemutatáshoz kapcsolható PPT diái kinyomtatva és számítógépen elérhetővé téve

3. Felhasznált irodalom

Tankönyv: Szentirmai Breccok Mária – Földrajz 7. , Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, 2014, ISBN 978-963-328-347-9

Kérdéskártyákhoz kiadott kiegészítő anyagok:

https://hu.wikipedia.org/wiki/Az_Amerikai_Egyes%C3%BClt_%C3%81llamok_t%C3%B6rt%C3%A9nelme

https://pangea.blog.hu/2019/01/30/colorado_allam_697_oldala

<https://www.origo.hu/nagyvilag/20010814csak.html>

<https://www.nyest.hu/hirek/mar-csaknem-minden-hatodik-amerikai-spanyolajku>

<https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/termesztudomanyok/foldrajz/regionalis-foldrajz/amerika-foldrajza/az-usa-gazdasagi-korzetei-es-mezogazdasaga>

http://utikritika.hu/amerikai_egyesult_allamok/keleti_vagy_nyugati_part

<https://qubit.hu/2019/08/21/a-multinacionalis-vallalatok-nem-a-ordog-muvei-hanem-a-fejlodes-motorjai>

PPT diái:

https://hu.wikipedia.org/wiki/Az_Amerikai_Egyes%C3%BClt_%C3%81llamok_%C3%A1llamai

<https://parameter.sk/rovat/technika-tudomany/2009/07/03/fuggetlensegi-nyilatkozat-egy-ritka-peldanyara-bukkantak>

https://pangea.blog.hu/2019/01/30/colorado_allam_697_oldala

https://hu.wikipedia.org/wiki/Hawaii#/media/F%C3%A1jl:Seal_of_the_State_of_Hawaii.svg

https://forum.index.hu/Article/showArticle?na_order=&na_start=120&na_step=30&t=9235400

<http://2014blogdh1.blogspot.com/2014/10/demographic-map-of-united-states-of.html>

https://en.wikipedia.org/wiki/Hispanic_and_Latino_Americans

https://www.123rf.com/photo_125537433_stock-vector-washington-d-c-printable-map-excerpt-this-vector-streemap-of-downtown-washington-is-made-for-infogr.html

<https://www.dreamstime.com/royalty-free-stock-photos-old-street-map-new-york-city-image11693918>
<http://logosolusa.com/corporacion-america-logo.html>
https://www.google.com/imgres?imgurl=http%3A%2F%2Fsteve-lovelace.com%2Fwordpress%2Fwp-content%2Fuploads%2F2012%2F03%2FUnited-corporations-of-america-graphic.png&imgrefurl=http%3A%2F%2Fsteve-lovelace.com%2Fcorporate-feudalism-the-end-of-nation-states%2F&tbid=rPtPMf9sQIBdJM&vet=12ahUKEwigh7jC5PznAhUUNVAKHZofCBMQMygXegQIARA0.i&docid=l_JOiXKgCUujkM&w=1800&h=1179&q=multinational%20companies%20usa%C5%B1&ved=2ahUKEwigh7jC5PznAhUUNVAKHZofCBMQMygXegQIARA0

4. Mellékletek jegyzéke

1. kérdéskártyák – csoportbontásos feladat során egy-egy kérdéskártyát kapnak a csoportok
2. PPT diái – ezeket a diákat a csoportok beszámolója alatt vetítjük ki, megtámogatva a kérdésekre gyűjtött válaszokat
3. A kérdéskártyákhoz kiadott, a tankönyv szövegét kiegészítő anyagok
4. A telefonos kereséshez használt online felületek (amennyiben konkrét online felületre kell irányítani őket)

Az óra felépítése

Idő	Az óra menete	Didaktikai mozzanat	Módszer	Munkaforma	Eszköz
10 perc	ismétlő kérdésekkel átkötni a téma bevezetésére: A múlt órán beszéltünk az amerikai kontinens gazdasági nagyhatalmáról és a gazdaság sikerességének háttéréről. De csak részben Frontálisabb rész, rövid és egyszerű kérdésekkel. Megállapítások: Adott egy terület, ahol a gyarmatosítók mindent készen kaptak a gazdasági sikerhez -> élhető éghajlat Milyen éghajlati övezetben vagyunk? Milyen éghajlatokat tanultunk itt? -> sokféle természeti- és ásványkincs, amire lehetett építeni Milyen természeti- és ásványkincsekre lehet gondolni? -> hatalmas, mezőgazdaságba vonható, érintetlen, jó minőségű terület -> kiemelkedően jó földrajzi elhelyezkedés: két oldalán két óceán, délen öböl, jól védhető tengeröblök, félszigetek Melyik óceánok? Melyik öböl délről? -> szinte kifogyhatatlan mennyiségben voltak nyersanyagok: nem volt hiány élelemből, földterületből.... De a természeti tényezőkön kívül mi kellett még ahhoz, hogy az USA gazdasági nagyhatalom legyen? A kérdésekkel átkötni: Az USA gazdasági kiemelkedésének társadalmi alapjai	óra eleji ismétlés és ráhangolás	megbeszélés	frontális osztálymunka	-
3 perc	feladatkiadás: Előzetesen létrehozott csoportok üljenek össze! Csoportkialakítás differenciálva-csoportokhoz egyenként rendelve kérdéskártya Differenciálás alapja: „erős” tanuló legyen a csoportban, „motiváltak” szétszórva a csoportok között, mindenhol egy-egy gyengébb tanuló	feladatkiadás, aktivizálás, érthetőség	tanári utasítás, differenciált feladatkiadás	frontális	a megoldáshoz szükséges kérdéskártyák, írásbeli források, tankönyv fejezetének bemutatása, PPT hozzá kapcsolódó diái

	Csoportok: 1. Andor, Kamil, Blanka, Dorottya 2. Dávid, Laci, Simon, Tamara 3. Barnabás, Ricsi, Zsanett, Ábel, Márk 4. Berta, Olivér, Kata, Tamás A csoportok egyenként egy-egy kérdéskártyát kapnak. Illetve a kérdéskártyához kapcsolható diákat egy PPT-ből. Ezen felül egyéb írásbeli forrásokat. A kérdéskártyákon lévő kérdésekre kell válaszolni. Tankönyv 141.-143. o., egyéb forrás, telefonos keresése segítségével. A kérdéseket és az azokra adott válaszokat be kell mutatni a többieknek is. Ehhez fogjuk a PPT diát használni! Tehát azt lehet majd látni kivetítve a prezentációk alatt, amit megkapnak. Ezeket is használják! A prezentáció során építsék be. A csoportos munka során mindenkinek legyen feladata! Osszátok meg a kérdéseket egymás közt! A kérdések megválaszolására és a prezentációra való felkészülésre 10 perc áll rendelkezésre. csoportok-kártyák párosítás: 1. csop. – 1. kérdéskártya 2. csop. – 3. kérdéskártya 3. csop. – 4. kérdéskártya 4. csop. – 2. kérdéskártya				
10 perc	csoportok megoldják a kérdéskártyákat -> közben figyelni a telefonos keresés sikerességére Ne zárjanak ki senkit a csoportból! Figyelmeztetni a diákokat az eltelt időre!	ismeretbővítés	kooperatív tanulás	kooperatív csoportmunka	kérdéskártyák, írásbeli források, tankönyv, PPT hozzá kapcsolódó diái
2 perc	Prezentáció menetrendjének megbeszélése: A bemutató csoportban is csak egy ember beszél egyszerre! A kérdéseket és a válaszokat is mondjátok el! Ne felejtsek a PPT diáit is hozz kötni a bemutatáshoz!	érthetőség	tanári közlés	frontális	-
15 perc	Csoportok a kérdéskártyák sorrendjében prezentálnak. Közben PPT-t léptetni!! Az egyes csoportok után reflektálni, hogy az elhangzott információk hogyan	ismeretbővítés, visszacsatolás, önértékelés	tanulói kiselőadás	Tanulók a táblánál	projektor, laptop, PPT prezentáció (1. diától sorban)

	járultak hozzá, hogy az USA gazdasági nagyhatalom lett.				
	esetleg csoportok önértékelése				
4 perc +1 perc	csoportok munkájának összefoglalása pár mondatban csoportmunkák értékelése az volt jó, hogy.... azt lehet fejleszteni, hogy...	önértékelés	megbeszélés	frontális osztálymunka	-
	tanári értékelés: tartalmi értékelés, kiemelkedő csoportmunkák értékelése	értékelés	tanári közlés	tanári értékelés	-

Mellékletek

Kérdéskártyák

1. Kérdéskártya

- Mi az Egyesült Államok államformája? Mit jelent ez?
- Kik gyarmatosították a területeket és mikor? Milyen módon szakadtak el/függetlenedtek az anyaországoktól? *
- Hogyan alakultak ki az államhatárok? Vannak-e különlegesnek mondható határvonalak? => Miért különlegesek ezek? *
- Melyik tagállan csatlakozott legkésőbb? Mikor? (telefonos keresést igényel)

- A kérdések megválaszolása csoportos munkát igényel!
- A kérdéseket érdemes felosztani egymás közt!
- A csillaggal ellátott kérdések megválaszolásához a külön kapott forrásokat szükséges használni!
- A telefonos keresésnél interneten kell keresni!
- A kérdéseket és az arra adott válaszokat prezentálni kell a többieknek, amihez szemléltetés gyanánt PPT prezentációt fogunk használni. Ennek a kérdéskártyához kapcsolható diáit előre megkapjátok kinyomtatva, ami segíthet az eredményes felkészülésben! *Használjátok!*

2. Kérdéskártya

- Milyen őslakos csoportok élnek az USA-ban? Mit lehet tudni a csoportok területi elhelyezkedéséről?
- Milyen arányban él fekete népesség az országban? Területileg milyen sajátosságokat látunk ebben? *
- Milyen arányban él spanyolajkú népesség az USA-ban? Vannak-e olyan területek, ahol nagyobb számban élnek? *
- Miért lehet ennyiféle népcsoport az államokban? Hogyan asszimilálódtak? (telefonos keresést igényel)

- A kérdések megválaszolása csoportos munkát igényel!
- A kérdéseket érdemes felosztani egymás közt!
- A csillaggal ellátott kérdések megválaszolásához a külön kapott forrásokat szükséges használni!
- A telefonos keresésnél interneten kell keresni!
- A kérdéseket és az arra adott válaszokat prezentálni kell a többieknek, amihez szemléltetés gyanánt PPT prezentációt fogunk használni. Ennek a kérdéskártyához kapcsolható diáit előre megkapjátok kinyomtatva, ami segíthet az eredményes felkészülésben! *Használjátok!*

3. Kérdéskártya

- Mi az a megalopolisz? Magyarázd el a fogalmat!
- Hol találunk ilyen „óriásvárosokat”? Mutasd be egy példán keresztül a városok összeépülését!*
- Milyenek az USA megtervezett városai? (Hogy néznek ki? Milyen az utcahálózatuk, elrendezésük?) Mutasd be egy példán keresztül! (Pl. New York) (telefonos keresést igényel)
- Vannak-e eltérések/hasonlóságok a keleti-part és a nyugati-part városai között? *

- A kérdések megválaszolása csoportos munkát igényel!
- A kérdéseket érdemes felosztani egymás közt!
- A csillaggal ellátott kérdések megválaszolásához a külön kapott forrásokat szükséges használni!
- A telefonos keresésnél interneten kell keresni!
- A kérdéseket és az arra adott válaszokat prezentálni kell a többieknek, amihez szemléltetés gyanánt PPT prezentációt fogunk használni. Ennek a kérdéskártyához kapcsolható diáit előre megkapjátok kinyomtatva, ami segíthet az eredményes felkészülésben! *Használjatok!*

4. Kérdéskártya

- Mi a multinacionális vállalat? Magyarázd el a fogalmat és kösd az Egyesült Államokhoz! *
- Gyűjts olyan vezető multinacionális vállalatokat, amiket világszinten ismerhetünk és az Egyesült Államokban van a központjuk! (telefonos keresést igényel)
- Milyen társadalmi tényezőknek köszönhető, hogy az USA gazdasági világhatalom lett?
- Mi az agyelszívás (Brain Drain)? Hogyan köthető ez az USA világgazdasági sikeréhez?*

- A kérdések megválaszolása csoportos munkát igényel!
- A kérdéseket érdemes felosztani egymás közt!
- A csillaggal ellátott kérdések megválaszolásához a külön kapott forrásokat szükséges használni!
- A telefonos keresésnél interneten kell keresni!
- A kérdéseket és az arra adott válaszokat prezentálni kell a többieknek, amihez szemléltetés gyanánt PPT prezentációt fogunk használni. Ennek a kérdéskártyához kapcsolható diáit előre megkapjátok kinyomtatva, ami segíthet az eredményes felkészülésben! *Használjatok!*

Források a kérdéskártyákhoz

1. kártya

Miután Kolumbusz felfedezte Amerikát, megkezdődött a kontinens európai gyarmatosítása. A mai Egyesült Államok területén a brit gyarmatok váltak dominánssá, amelyek lakossága 1770 körül már meghaladta a 2,5 milliót. A britek a hétéves háborúban elvették Franciaország kanadai gyarmatait és a közvetlen katonai fenyegetés elmúltával London új adókat vetett ki az ún. Tizenhárom gyarmatra. Az adók elleni tiltakozó megmozdulások (mint az 1773-as bostoni teadélután) London büntetőintézkedéseit vonták maguk után, ami miatt 1776-ban a gyarmatok kikiáltották függetlenségüket. A George Washington által vezetett felkelők francia segítséggel több éves harcban legyőzték a brit erőket és 1783-ra kikényszerítették függetlenségük elismerését. Az új köztársaság Washington elnökségével elfogadta alkotmányát, amely - több módosítás mellett - azóta is érvényben van. Ez a Függetlenségi Nyilatkozat.

Az amerikai földmérés történetében a kezdetektől jelen van az állami határok fokhálózathoz való rögzítése. Északon, délen, keleten és nyugaton, régi és új államok esetében is gyakori példa, hogy szélességi és hosszúsági körökhöz rögzítették a frissen megszerzett területek határát. Az Amerikai Egyesült Államok 50 tagállama közül mindössze egyetlen olyan létezik, amelynek nincsen vonalzóval meghúzott határvonala. Ez lenne Hawaii, a miértet talán nem is kell magyarázni. Minden más állam határvonalának van legalább egy rövid, egyenes szakasza, amely nincsen tekintettel a domborzatra, vagy a vízhálózatra. Például Utah, Colorado és Wyoming államoknak egyáltalán nincsen természetes határa, azaz minden oldalról egyenes vonalak határolják.

2. kártya

Az Egyesült Államok fekete lakossága az átlagosnál gyorsabban emelkedik, azonban a növekedés továbbra is jellemzően a nagyvárosokban, illetve az ország déli részén érzékelhető. Ezzel szemben 14 államban szinte egyáltalán nem élnek afro-amerikaiak, hiszen ezeken a területeken a fehér lakosság aránya magasabb, mint 90 százalék. A fekete lakosság elsősorban délre, illetve a nagyvárosokba koncentrálódik. Az Egyesült Államok afro-amerikai népességének ugyanis 60 százaléka az ország déli részén él. A legfontosabb nagyvárosok, mint New York, Chicago, Detroit és Los Angeles szintén a fekete populáció központi lakóhelyei. Detroit lakosságának például már 83 százaléka afro-amerikai. Összességében az USA összlakosságának 12,9 százaléka afro-amerikai, azaz jelenleg 36,4 millió fekete él az országban.

Az Amerikai Egyesült Államokban az 1990-es népszámlálás szerint mintegy 40 000 000 spanyol ajkú él. A főbb nyelvjárási területek: Kalifornia, Új-Mexikó, Texas és Louisiana. A 308 milliós Egyesült Államokban az elmúlt évtizedben a népességnövekedés több mint fele a spanyolajkúaknak volt köszönhető, akiknek létszáma hamarosan eléri az 50 milliót. Az 50 amerikai tagállam közül 40-ben számottevő a spanyolajkú népesség. Leginkább a bevándorlók által megcélzott déli államokban, Alabamában, Louisianában és Dél-Karolinában nőtt a számuk.

3. kártya

Az atlanti-partvidék városképe a múlt századhoz képest jelentősen megváltozott: Bostontól New Yorkon, Philadelphián és Baltimore-on átnyúló 600 km hosszú, hatalmas városövezet ún. megalopolisz uralja a partvidéket, 45 millió embert tömörítve. Kialakulóban van egy Chicago, Detroit, Cleveland, Pittsburgh városokat tömörítő megalopolisz is. A nyugati parton Los Angeles – San Diego vonalon majdnem 22 millió ember él kisebb-nagyobb városokban, amelyek összenőttek.

Az Egyesült Államok nyugati és keleti parti nagyvárosait vizsgálva számos különbséget és hasonlóságot is találunk. A régióknak megvan a „saját” közös történelmi múltja, kultúrája (zene, ételek), gondolkodásmódja és világnézete, ahogy a sajátos dialektusai is. Tehát a városok kinézete más-más kulturális jegyeket hordoz. Ugyanakkor mindkét part városait tervezőasztal mellett hozták létre, ezért nagyon szabályos az elrendezésük.

4. kártya

A multinacionális vállalat definíció szerint olyan gazdasági szereplő, amely több országra kiterjedő gazdasági tevékenységet végez, azaz a termelési vagy szolgáltatási folyamatának bizonyos egységeit, illetve az ezekhez kapcsolódó elemeket az anyaországokon kívülre helyezi.

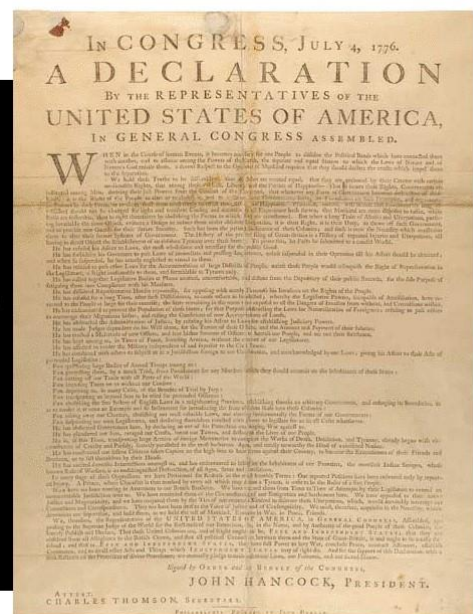
Annak a jelenségnek a neve, amikor a szakemberek elhagyják azt az országot, melyben képzettségüket szerezték, és egy másik országban hasznosítják tudásukat. Ez a mindig is zajló folyamat az 1960-as években felgyorsult. A folyamat keretében az USA magához csábította az értékes európai munkaerőt, komoly versenyelőnyre téve ezzel szert.

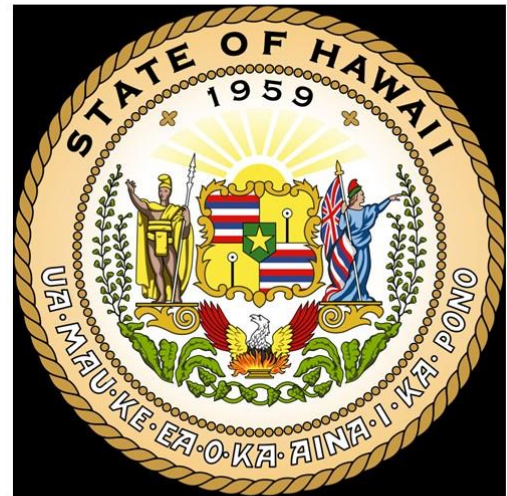
Csoportok beszámolója alatt vetített diák

Az Egyesült Államok Gazdasága

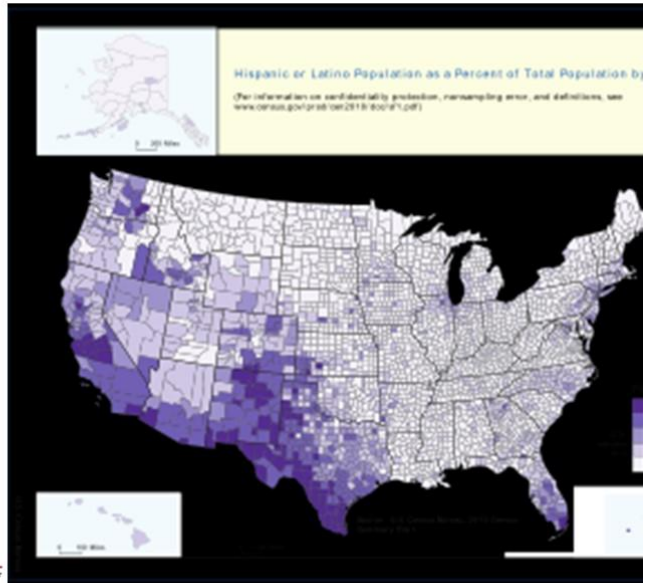
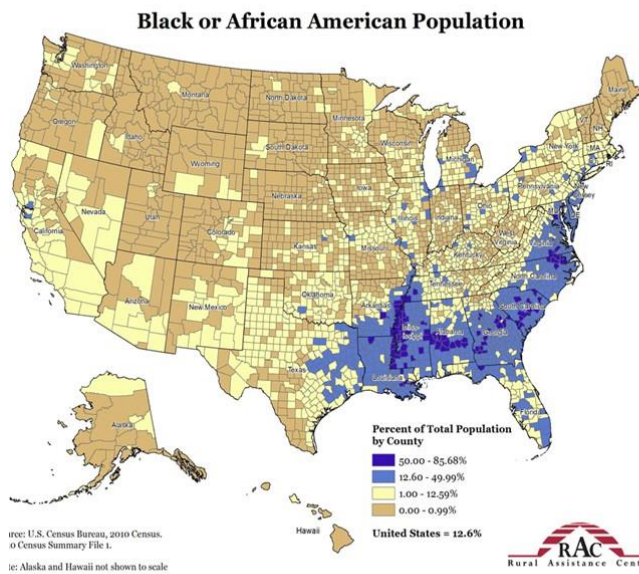
1.csoport

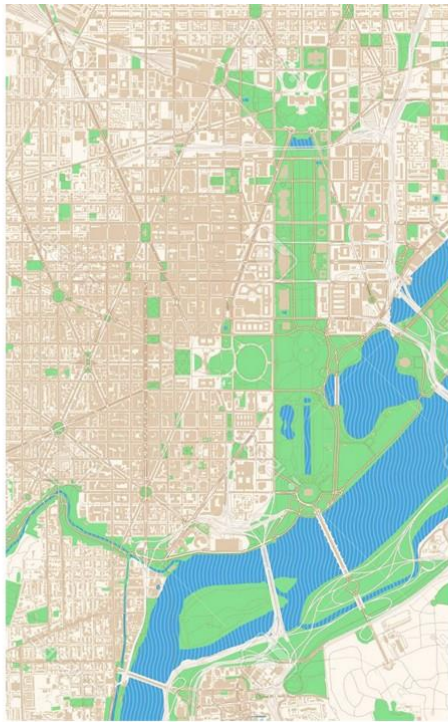
2.csoport

3. csoport

4. csoport

Josué E.A